

Sygn. akt VIII U 1653/23

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 1 września 2023 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w N., po rozpatrzeniu wniosku z dnia 12 czerwca 2023 r., w sprawie umorzenia należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego, odmówił T. J. umorzenia należności likwidowanego Funduszu Alimentacyjnego z tytułu wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz 5% opłaty na pokrycie kosztów związanych z działalnością funduszu w łącznej kwocie 18.505,27 zł.

/decyzja – k. 57 akt ZUS/

Wnioskodawca T. J. uznał, w/w decyzję, za krzywdzącą i, w dniu 25 września 2023 r., złożył odwołanie, wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji i umorzenie należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego; wniósł o ustanowienie pełnomocnika z urzędu .

/odwołanie – k. 4 – 6/

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 9 lipca 2019 r., organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

/odpowiedź na odwołanie – k. 16 - 17/

Postanowieniem z dnia 26 października 2023 roku, Sąd Okręgowy oddalił wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu na podstawie art. 117 paragraf 2 i paragraf 5 kodeksu postępowania cywilnego.

/postanowienie k.,28/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

T. J. urodził się (...)

/bezsporne/

Wnioskodawca ma dwoje dzieci: K. J., urodzonego w (...) r. i P. J., urodzonego w (...) r., wobec których jest obciążony obowiązkiem alimentacyjnym.

Wnioskodawca – nie pamięta szczegółowych dat urodzenia dzieci.

/zeznania wnioskodawcy e-protokół rozprawy z dnia 18 .12.2023 --- płyta CD – k. 62 /

W dniu 16 czerwca 2023 r. wnioskodawca złożył do organu rentowego wniosek o umorzenie w/w zaległości.

/wniosek – k. 1 – 3 akt ZUS/

Komornik Sądowy, przy Sądzie Rejonowym w Ł. (...), prowadzi wobec T. J. postępowanie egzekucyjne z wniosków wierzycieli: K. J. – alimenty zaległe 16 712,59 zł. odsetki – za rzecz K. J. na dzień 2.06.2023r. – 23 258,53 zł, zaległości względem ZUS w N. – 18 505,29 zł (objęte zaskarżoną decyzją) , zaległości względem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w S. 4715,59 zł., odsetki - 19,94 zł.

/zaświadczenie k. 3 akt ZUS/

Wnioskodawca posiada wykształcenie zawodowe; za zawodu jest ślusarzem . Wnioskodawca, pobiera rentę rolniczą, wypłacaną przez KRUS, od 3.09.1997r. w wysokości , od 1.03.2024r. – 1715,52 zł., po dokonanych potrąceniach z powodu egzekucji komorniczej (wysokość potrąceń – 879,55 zł.) - wysokość wypłacanej renty 681,97 zł. Mieszka sam,

w nieruchomości, położonej w S., w domu o powierzchni 80 m. kw., na zasadzie użyczenia. Nieruchomość, stanowi własność jego siostry, Z. K.

/ pismo Z. K. k. 23/

W 1982r. uległ wypadkowi w gospodarstwie rolnym, w wyniku którego orzeczony został 15 procentowy uszczerbek na zdrowiu.

/ kserokopia zaświadczenia k. 40/

Otrzymuje pomoc finansową z Urzędu Gminy, Gminnego Ośrodka Pomocy (...), także w formie dofinansowania do opału.

/ dofinansowanie na zakup węgla k. 44, 46/

Drewno na opał otrzymuje w ramach pomocy sąsiedzkiej .

/zeznania wnioskodawcy e-protokół rozprawy z dnia 18 .12.2023 --- płyta CD – k. 62 /

Leczy się od 1988 r. w (...).

/karta informacyjna ze szpitala z okresu 13.09.2006 -16.10.2006r. k. 38/

Nie pomaga sąsiadom przy pracach polowych . Nie podejmuje żadnej formy aktywności zawodowej , od czasu uzyskania prawa do renty.

/zeznania wnioskodawcy e-protokół rozprawy z dnia 18 .12.2023 --- płyta CD – k. 62 /

Powyższych ustaleń Sąd dokonał w oparciu o powołane dowody z dokumentów, zawartych w aktach sprawy i aktach organu rentowego, i zeznania wnioskodawcy, których wiarygodność nie budzi wątpliwości.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z **art. 63 ust. 1 - 3** ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1952) z dniem wejścia w życie tej ustawy fundusz alimentacyjny przeszedł w stan likwidacji, zaś aktywa i pasywa funduszu stały się aktywami i pasywami Skarbu Państwa. Likwidatorem funduszu został Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w zakresie spraw o świadczenia z funduszu, do których prawo powstało przed dniem wejścia w życie ustawy.

Zgodnie z przepisem **art. 67**, egzekucję należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu prowadzi się w dalszym ciągu, aż do ich zaspokojenia.

Stosownie zaś do treści **art. 68 ust. 1** omawianej ustawy – **w szczególnie uzasadnionych przypadkach, związanych z sytuacją zdrowotną lub rodzinną**, osoby, przeciwko której jest prowadzona egzekucja alimentów lub osoby zobowiązanej do zwrotu bezpodstawnie pobranych świadczeń z funduszu, likwidator może umorzyć, rozłożyć na raty lub odroczyć termin płatności należności likwidowanego funduszu z tytułu wypłaconych lub bezpodstawnie pobranych świadczeń z funduszu.

Przepis art. 68 ust. 1 ustawy stanowi zatem wyjątek od zasady wyrażonej w art. 67, który pozwala na rozłożenie na raty płatności należności likwidowanego funduszu z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu, jeżeli jest to **uzasadnione szczególnie warunkami**, związanymi z sytuacją zdrowotną lub rodzinną dłużnika, nawet pomimo istnienia możliwości prowadzenia egzekucji należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu.

Z powyższego przepisu wynika zatem, że umorzenie należności funduszu alimentacyjnego, z tytułu wypłaconych świadczeń, nastąpić może jedynie w **szczególnie uzasadnionych** przypadkach związanych z sytuacją zdrowotną lub rodzinną osoby zobowiązanej do zwrotu.

Ustawa nie wskazuje, nawet przykładowo, przypadków, kiedy umorzenie może nastąpić, dając, tym samym, możliwość indywidualnej oceny każdej konkretnej sprawy. Pewną wskazówką dla, stosujących powyższy przepis, organu rentowego oraz sądu, jest jednak niewątpliwie użycie przez ustawodawcę sformułowania „**szczególnie uzasadniony przypadek**”, które wskazuje, że rezygnacja z poboru, nienależnie pobranych świadczeń, czy też rozłożenie ich na raty, może mieć miejsce, jedynie wyjątkowo, gdy sytuacja, osoby zobowiązanej, jest na tyle trudna, że domaganie się od niej zwrotu, określonych kwot, godziłoby w poczucie solidarności z tą osobą w wyjątkowym przypadku, trudnym do sprostania przez przeciętnego obywatela.

A zatem, przy tak niedookreślonych przesłankach, należy niezwykle szczegółowo i indywidualnie, odnieść się do każdego przypadku zobowiązanego. Ponadto, należy mieć na względzie, iż sformułowanie tego artykułu, wskazuje jednoznacznie, że jest to przepis o charakterze wyjątkowym, a zatem, nie może być interpretowany rozszerzająco. Środki funduszu alimentacyjnego, jako środki publiczne podlegają ochronie, dlatego przepis art. 68 musi być stosowany w szczególnie trudnych i wyjątkowych sytuacjach. W przeciwnym wypadku ochrona środków funduszu byłaby iluzoryczna.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego, jako przypadki szczególnie uzasadnione, związane z sytuacją zdrowotną lub rodzinną zobowiązanego, które umożliwiają poddane kontroli sądowej, umorzenie należności zlikwidowanego funduszu alimentacyjnego, uznaje się niezależne od zobowiązanego alimentacyjnie sytuacje losowe lub nadzwyczajne, które sprawiają, że nie jest on w stanie, na bieżąco ani w dającej się przewidzieć perspektywie, regulować, obarczających go zaległości alimentacyjnych bez uszczerbku dla jego zdrowia lub zdrowia oraz naruszenia innych istotnych dóbr najbliższych członków jego rodziny /por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 2010 r. sygn. I UK 119/10, opubl. LEX nr 686798/. Do przyjęcia, że zachodzi "szczególnie uzasadniony przypadek", pozwalający na umorzenie należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego, nie wystarcza przy tym ustalenie, że zobowiązany aktualnie nie posiada środków utrzymania, ale konieczna jest także ocena, że przy uwzględnieniu jego wieku, stanu rodzinnego, kwalifikacji zawodowych oraz rokowań zdrowotnych, nie będzie on w stanie, również w przyszłości, spłacać tych należności, bez narażania siebie i swojej rodziny, na pozbawienie możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych /por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 17 kwietnia 2007 r. sygn. III AUa 336/06, opubl. LEX nr 446757, Biul.SAKa (...), por. wyrok SA w Szczecinie, III AUa 975/14, Lex nr 1843129/.

Mając powyższe argumenty na uwadze, Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że w niniejszej sprawie **nie zachodzi szczególnie uzasadniony** przypadek - w rozumieniu przepisu art. 68 ust. 1 - będący przesłanką umorzenia zadłużenia.

Pomocniczo, oceny istnienia w danej sprawie „szczególnie uzasadnionego przypadku”, można dokonywać przy uwzględnieniu przepisów, dotyczących umarzania należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne, między innymi ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, czy wydanego na jej podstawie rozporządzenia z dnia 31 lipca 2003 roku w sprawie szczegółowych zasad umarzania należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne (Dz. U. z 2003 r., nr 141, poz. 1365).

Z § 3 ust. 1 pkt 1 powyższego rozporządzenia, wynika, że umorzenie należności z tytułu składek nastąpić może między innymi w sytuacji, gdy opłacenie tych należności, pozbawiłoby zobowiązanego i jego rodzinę, możliwości zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych.

Z dokonanych ustaleń wynika, że wnioskodawca posiada wykształcenie zawodowe; za zawodu jest ślusarzem . Wnioskodawca, pobiera rentę rolniczą, wypłacaną przez KRUS, od 3.09.1997r. w wysokości , od 1.03.2024r. – 1715,52

zł., po dokonanych potrąceniach z powodu egzekucji komorniczej (wysokość potrąceń – 879,55 zł.) - wysokość wypłacanej renty 681,97 zł.

Po uzyskaniu prawa do renty (od 3.09.1997r. !!!!) – nie wykonywał żadnej aktywności zawodowej .

Mieszka sam, w nieruchomości, położonej w S., w domu o powierzchni 80 m. kw., na zasadzie użyczenia. Nieruchomość, stanowi własność jego siostry, Z. K.

Z dokonanych ustaleń wynika, że w 1982r. uległ wypadkowi w gospodarstwie rolnym, w wyniku którego orzeczony został 15 procentowy uszczerbek na zdrowiu.

Otrzymuje pomoc finansową z Urzędu Gminy, Gminnego Ośrodka Pomocy (...), także w formie dofinansowania do opału.

Drewno na opał otrzymuje w ramach pomocy sąsiedzkiej . Choć, jak zeznał na rozprawie – on sam nie pomaga sąsiadom w pracach polowych .

Leczy się od 1988 r. w (...).

Mając na względzie powyższe uwagi Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że ustalona w niniejszej sprawie sytuacja majątkowa, osobista i zdrowotna wnioskodawcy, wbrew jego stanowisku, nie stanowi szczególnie uzasadnionego przypadku, będącego przesłanką umorzenia spornych należności.

Mając na uwadze powyższe należy uznać, iż sytuacja osobista i materialna wnioskodawcy jest trudna.

Wobec powyższego, uprawniona jest konkluzja , że aktualna – pasywność zawodowa , nie oznacza braku potencjalnych możliwości – aktywizacji , co stworzy realną szansę uzyskiwania dochodów . Wnioskodawca mieszka na wsi , wokół są gospodarstwa rolne sąsiadów i mógłby , choćby w ramach wdzięczności za okazywaną pomoc w dostarczaniu opału , wykazać wsparcie w pracach w gospodarstwach rolnych – sąsiadów, co mogłoby stanowić wsparcie finansowe w jego sytuacji. Ale wnioskodawca jest bierny zawodowo od 1997roku . A przecież ma dwoje dzieci !!

Zdaniem Sądu, brak jest, wobec powyższego, podstaw do podważenia stanowiska organu rentowego.

Wnioskodawca posiada bardzo duże zaległości w spłatach należności finansowych na rzecz różnych wierzycieli. I mimo, że ma 68 lat , nie utracił całkowicie możliwości spłaty zadłużenia - wobec funduszu - w przyszłości, a jego sytuacja nie może zostać zakwalifikowana jako szczególnie uzasadniona.

Nie ulega, bowiem, wątpliwości, że celem przepisu art. 68 ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych nie jest zwalnianie dłużników z obowiązku zwrotu **należności publicznych**, w każdej sytuacji, lecz pomoc obywatelom w szczególnie trudnych i losowych przypadkach, obywateli którzy, z niezawinionych powodów, nie mogli podolać płaceni alimentów, starając się, jednocześnie, minimalizować swoje zobowiązania.

Ewentualna decyzja o umorzeniu zadłużenia, nie może zachęcać osób zobowiązanych do alimentacji do korzystania z pomocy instytucji państwowych, w miejsce osobistych starań o zaspokojenie obowiązku alimentacyjnego.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 10 listopada 2010 roku w sprawie I UK 119/10 wyjaśnił, że „alimentacyjnie zobowiązany, który posiada realne możliwości, choćby częściowej lub rozłożonej w czasie, spłaty długów alimentacyjnych, nie powinien być premiiowany umorzeniem należności, zlikwidowanego funduszu alimentacyjnego, z tytułu biernej postawy lub bezzasadnego oczekiwania, że jego długi alimentacyjne zostaną umorzone **kosztem stron lub innych uczestników systemu ubezpieczeń społecznych, z uszczupleniem funduszy tego systemu**”.

W ocenie Sądu, powołane przez wnioskodawcę argumenty, są niewystarczające do zastosowania dobrodziejstwa art. 68 ustawy, czyli przyznania pierwszeństwa ochrony interesów wnioskodawcy, przed ochroną należności publicznych.

Wnioskodawca, mimo niewątpliwie trudnej sytuacji materialnej i osobistej – nie utracił całkowicie możliwości spłaty zadłużenia. A zatem, brak jest podstaw do uznania, że nie jest on w stanie spłacać swoich zobowiązań. Nawet, jeżeli wnioskodawca nie będzie miał możliwości jednorazowej spłaty należności, to istnieje, **również, możliwość rozłożenia zadłużenia na raty.**

Reasumując, biorąc pod uwagę treść przepisu art. 68 ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych, wskazującego bardzo konkretnie i w sposób precyzyjny na możliwość umorzenia należności, jedynie, w „szczególnie uzasadnionych przypadkach związanych z sytuacją zdrowotną lub rodzinną”, jak również w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, uznać należy, iż, w przypadku wnioskodawcy, nie zachodzą okoliczności zdrowotne lub rodzinne, które stanowiłyby **szczególną i wyjątkową sytuację**, przemawiającą za celowością zmiany zaskarżonej decyzji.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie.